

De transitie naar een veerkrachtig Arnhem

BELEIDSPLAN Jeugd & Wmo 2015-2016 Gemeente Arnhem

30 september 2014

INHOUD:

Voorwoord	3
1. Waarom dit beleidsplan?	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Totstandkoming.....	4
1.3 Geldigheid en actualiteit.....	4
2. Wat willen we bereiken?	6
2.1 Beheerste en gefaseerde transformatie.....	6
2.2 Zorgcontinuïteit.....	7
2.3 Veranderende rol voor de gemeente	7
2.4 Beleidsinstrumenten.....	7
2.5 Innovatie.....	8
2.5.1 Innovatiefonds.....	8
2.5.2 Burgerinitiatieven	8
3. Hoe gaan we dit aanpakken?	9
3.1 Uitgangspunten voor de aanpak van de jeugdhulp.....	9
3.1.1 Gewoon opvoeden en preventie.....	10
3.1.2 Basishulp jeugd.....	10
3.1.3 Specialistische jeugdhulp	10
3.2 Uitgangspunten voor de aanpak van de Wmo	11
3.2.1 Preventie	12
3.2.2 Algemene voorzieningen.....	12
3.2.3 Maatwerkvoorzieningen.....	13
3.3 Samenhang met andere beleidsterreinen binnen de gemeente	13
3.4 Samenhang met de buurgemeenten binnen de regio.....	13
3.5 Samenhang met de eerstelijns en geneeskundige zorg.....	14
3.6 Vervoer.....	15
4. Hoe gaan we dit uitvoeren?	16
4.1 Wijkteams Arnhem	16
4.1.1 Wijkteams Jeugd	16
4.1.2 Wijkteams Volwassenen.....	16
4.2 Informele zorg.....	17
4.3 Maatschappelijke opvang.....	17
4.4 Huiselijk geweld & kindermishandeling	17
5. Wat is nog meer nodig voor een zorgvuldige uitvoering?	19
5.1 Privacy aspecten	19
5.2 Keuzevrijheid	19
5.3 Persoonsgebonden budget (PGB)	19
5.4 Vertrouwenspersoon.....	20
6. Hoe gaan we de kwaliteit van de zorg en ondersteuning bewaken?	21
6.1 Participatie	21
6.3 Bezwaar en beroep	21
6.4 Incidenten en calamiteiten.....	21
7. Hoe gaan we met de financiën om?	23
7.1 Welk budget is er beschikbaar?	23
7.2 Hoe gaan we de budgetten verdelen?.....	24
7.3 Hoe gaan we om met risico's?	24
7.4 Contractering en bekostiging.....	24
7.5 Eigen bijdragen.....	25
8. Monitoring, evaluatie en verantwoording	26
8.1 Verantwoordingsinformatie	26
8.2 Beleidsrapportages.....	26

Voorwoord

Voor u ligt het gecombineerde beleidsplan voor de nieuwe Jeugdwet en de Wmo2015. Met dit beleidsplan voldoen we aan de verplichting die beide afzonderlijk wetten aan de gemeente stellen. Hiermee geven we nadrukkelijk uiting aan het streven om binnen het sociale domein samenhang aan te brengen in de tot dusver gescheiden domeinen. Dit streven is al eerder geuit in de Kadernota voor het Sociaal Domein (Veerkrachtig Arnhem). In die nota zijn de kaders geschetst voor de geïntegreerde aanpak van de vier decentralisaties, de invoering van de Jeugdwet, de Participatiewet, het passend onderwijs en de aanpassingen in de Wmo inclusief onderdelen van de AWBZ. Met dit beleidsplan zetten we die lijn van samenhang door.

De aansluiting tussen de ondersteuningstaken op het terrein van de Jeugdzorg en de ondersteuning vanuit de Wmo liggen sterk in elkaars verlengde. Wat betreft de Participatiewet is de aansluiting met de (toeleiding tot de) arbeidsmarkt nog wat verder weg, maar er zijn sterke raakvlakken met de arbeidsmatige dagbesteding. Daarom is de integratie van dit beleidsplan met dat voor de Participatiewet de volgende stap waar we stevig mee aan de slag gaan in de ontwikkeling van het brede sociale domein.

Leeswijzer

Dit beleidsplan is een vertaling van de Kadernota en geeft de hoofdlijnen van het beleid weer vanaf 2015. In de tekst redeneren we zoveel mogelijk vanuit de algemene beleidsuitgangspunten. Alleen als het nodig is, zijn voor de Jeugdwet en de Wmo aparte paragrafen weergegeven.

Arnhem, augustus 2014

Namens het college van Burgemeester en Wethouders,
Martijn Leisink en Henk Kok

1. Waarom dit beleidsplan?

1.1 Aanleiding

Vanaf 1 januari 2015 zijn de nieuwe Jeugdwet en de aangepaste Wet Maatschappelijke Ondersteuning van kracht. Deze wetten maken de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdzorgtaken en voor de ondersteuning bij de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van mensen die door beperkingen en/of chronische psychiatrische of psychosociale problemen daartoe zelf niet in staat zijn. Beide wetten verplichten de gemeenten een beleidsplan vast te stellen. Hierin wordt duidelijk wat de gemeente wil bereiken, hoe zij de zorg en ondersteuning wil organiseren, welke middelen zij daarvoor inzet en hoe zij invulling geeft aan haar eigen rol. De gemeente Arnhem combineert deze beide beleidsplannen in dit document.

In de afgelopen twee jaar is al veel beleid ontwikkeld voor het sociale domein, waartoe ook de Participatiewet wordt gerekend. Dit beleid is vastgelegd in een aantal documenten die in de aanloop naar 2015 zijn vastgesteld. Het gaat om de volgende documenten:

- Visienotitie 'Naar een Veerkrachtige Samenleving', vastgesteld door burgemeester en wethouders van Arnhem op 16 september 2013;
- Kadernota 'Veerkrachtig Arnhem', vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2013;
- Uitvoeringsplan 'De veerkrachtige samenleving Arnhem 2015-2016', vastgesteld door burgemeester en wethouders van Arnhem op 10 juni 2014, waarin inrichtingsplannen voor Jeugdhulp en Wmo.

Het doel van dit beleidsplan is om een aantal beleidskeuzes vast te leggen die nog niet in bovenstaande documenten zijn opgenomen en die nodig zijn om te voldoen aan de Jeugdwet en de Wmo2015. Het plan vormt de basis voor de verordeningen Wmo 2015 en Jeugdhulp. Dit beleidsplan wordt daarom ter vaststelling aangeboden aan de Gemeenteraad.

1.2 Totstandkoming

Bij het schrijven van dit beleidsplan is gebruik gemaakt van de opbrengsten van diverse (participatie)bijeenkomsten en discussies rond Visie-, Kadernota en Uitvoeringsplan (onder meer de 24-uursconferenties, de platformbijeenkomsten veerkracht, de stadsconferentie van 8 mei 2014 en de Directie-overleggen). Ook hebben de verschillende proeftuinen in de stad veel informatie opgeleverd die verwerkt is in het uitvoeringsplan en dat nu vertaald is naar praktisch beleidskeuzes en regels in de verordening. Het concept beleidsplan is besproken met zorgaanbieders tijdens de Directie-overleggen Jeugd en Wmo van begin september. Inspraak van ervaringsdeskundigen en van professionals is mogelijk geweest in drie speciaal voor dat doel georganiseerde bijeenkomsten. Daarnaast is een schriftelijke inspraakronde voor inwoners van Arnhem georganiseerd.

1.3 Geldigheid en actualiteit

Met de invoering van de nieuwe wetten, ontstaat een geheel nieuw sociaal domein. Het is niet redelijk te veronderstellen dat daarmee de werkelijkheid ook van de ene op de andere dag verandert. Daar wordt echter wel aan gewerkt, de gemeente heeft immers veel minder middelen beschikbaar voor de nieuwe taken dan daar nu voor beschikbaar zijn. Daarom is gekozen voor een geleidelijke verandering in de werkwijze en de methodieken in het sociale domein. Daarom heeft dit beleidsplan een geldigheid van twee jaar (2015/2016). In deze periode staat vooral de continuïteit van de zorg centraal. Op basis van de evaluatie van deze eerste periode worden nadere beleidsstappen gezet. Daarbij komt de transformatie nadrukkelijker aan de orde. Mogelijk worden in de volgende versie van het beleidsplan sociaal domein ook de beleidsuitgangspunten voor de Participatiewet opgenomen. Die zijn om inhoudelijke overwegingen nu buiten dit plan gelaten.

In dit beleidsplan hebben we geprobeerd ons beleid op het gebied van jeugdzorg en Wmo zo concreet mogelijk en zo richtinggevend mogelijk te formuleren. Dat is niet eenvoudig; we hebben nu immers nog geen ervaring met de uitvoering van deze nieuwe wetten, die start pas vanaf 1 januari 2015. Juist door systematisch de ontwikkelingen van de geleverde prestaties en de daarmee bereikte resultaten in kaart te brengen, krijgen we

2014-08-00733
2014.0.094.078

beter zicht op de uitvoering van de nieuwe taken (zie hoofdstuk 8). Op basis van een eerste tussentijdse evaluatie, naar verwachting medio 2015, verwachting we het beleid verder te kunnen concretiseren.

2. Wat willen we bereiken?

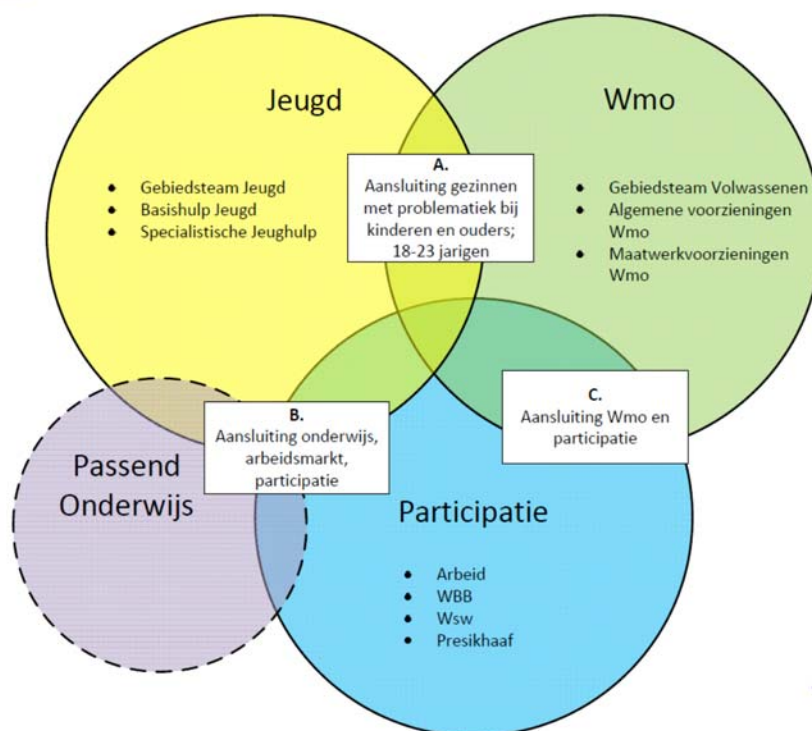
2.1 Beheerste en gefaseerde transformatie

Vernieuwing van het sociale domein gaat vanzelfsprekend veel verder dan enkel de invoering en implementatie van de nieuwe wettelijke taken (transitie). Het is een ingrijpende verandering in de verhouding tussen de lokale samenleving en de overheid en in de wijze waarop zorg en ondersteuning tot stand komen (transformatie). We willen die veranderingen in het sociale domein beheerst en gefaseerd aanpakken.

Het begrip 'beheerst' heeft betrekking op de zorgcontinuïteit die wij willen bieden aan de inwoners én op het financiële beleid van de gemeente. Voor cliënten geldt overgangsrecht. Daar willen wij op een goede manier vorm aan geven. Voor wat betreft het financiële beleid gelden grote onzekerheden met betrekking tot de zorgvraag in relatie tot de beschikbare budgetten. De uiteindelijke budgetten zijn voor de gemeente leidend. Voorop staat dat mensen recht hebben op zorg. Dat betekent dat een op voorhand vastgesteld voorzieningenniveau niet onmiddellijk wordt bijgesteld, zodra het budget uitgeput is. Er is in het coalitieakkoord een sociaal noodfonds gecreëerd (zie verderop) voor eventuele situaties waarin het benodigde niveau van zorg niet meer gerealiseerd kan worden. Over de eventuele inzet hiervan beslist het college van Arnhem.

Het begrip 'gefaseerd' duidt op de tijd die nodig zal zijn voor de transformatie. De algehele doelstelling van de drie decentralisaties is 'meedoen'. Breder geformuleerd: het bevorderen van een inclusieve samenleving. Een samenleving waar iedereen onderdeel van is en waar iedereen aan kan bijdragen binnen zijn of haar eigen mogelijkheden. Daarvoor is niet alleen de overheid verantwoordelijk. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van bewoners, organisaties, scholen, bedrijven en de overheid. Daar is tijd voor nodig.

Voor de langere termijn staat vergroting van de participatie en zelfredzaamheid van de inwoners van onze stad voorop. Dat betekent dat wij de zorg en ondersteuning die daarbij nodig is dichterbij de burger en veel meer integraal (minder versnipperd) willen organiseren. Daarbij is een integrale benadering van de Wmo, Jeugdwet en de Participatiewet van groot belang. Deze drie wetten hebben immers raakvlakken en treffen soms dezelfde inwoners, zie onderstaand schema.

Figuur 1: Overlap tussen nieuwe wetten

2.2. Zorgcontinuïteit

Om een beheerste transformatie mogelijk te maken, vinden wij zorgcontinuïteit van groot belang, voor zowel instellingen als cliënten. Awbz-cliënten die vanaf 2015 onder verantwoordelijkheid komen van de gemeente en wiens indicatie doorloopt tot na 2015, hebben tot maximaal 31 december 2015 wettelijk recht op dezelfde zorg, afhankelijk van de looptijd van hun beschikking. Voor cliënten die jeugdzorg ontvangen geldt een vergelijkbaar wettelijk recht. Door onder meer een budgetgarantie voor instellingen te hanteren (zie 7.4) borgen we de zorgcontinuïteit.

2.3 Veranderende rol voor de gemeente

De zorg en ondersteuning wordt in Arnhem in beginsel georganiseerd vanuit de Wijkteams Arnhem¹. De gemeente Arnhem wil regiegemeente zijn en heeft niet de ambitie de uitvoering in de wijkteams duurzaam naar zich toe te trekken. In de wijkteams staat co-creatie met de aanbieders centraal. Dit kost tijd. Om de wijkteams toch tijdig ingericht te hebben, kiezen we voor een tijdelijke organisatorische eenheid voor de duur van 3 jaar (2014 t/m 2016), waarin de teams voor jeugd en volwassenen zijn ondergebracht. In de teams wordt samengewerkt via samenwerkingsovereenkomsten met mandaatregelingen. Het 'één baas' principe is daarbij belangrijk voor het succes van de wijkteams en is onderdeel van de afspraken met de aanbieders/convenantpartners. De aanbieders/convenantpartners worden actief betrokken bij de opdrachtformulering en doorontwikkeling van de wijkteams.

Voor de langere termijn kiest de gemeente nadrukkelijk voor een rol als opdrachtgever. Dat wil zeggen dat de uitvoering van beleid dan veel meer wordt overgelaten aan de maatschappelijke partners in de stad. Op basis van de ervaringen met de tijdelijke organisatorische eenheid in de eerste twee jaar wordt bekeken hoe de wijkteams vanaf 2017 gepositioneerd zullen worden. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit buiten de gemeentelijke organisatie zal zijn. De gemeente zorgt er als opdrachtgever voor dat de wijkteams zodanig kunnen functioneren dat zij hun taken goed uit kunnen voeren. Zorgaanbieders krijgen de opdracht om binnen gemaakte afspraken de jeugdhulp en de ondersteuning vanuit de Wmo te organiseren. Wijkteams en zorgaanbieders doen dit vanuit hun eigen professionaliteit en verantwoordelijkheid. De gemeente vertrouwt hierop, maar zal ingrijpen als aanbieders zich niet aan de wettelijke regels en gemaakte afspraken houden.

2.4 Beleidsinstrumenten

Onze doelstellingen om tot een integrale aanpak van zelfredzaamheid en participatie te komen, beschrijven we in een agenda 'integratie sociaal domein' die in samenspraak met de aanbieders en cliëntenorganisaties in 2015 en 2016 wordt ontwikkeld. Hierin wordt nog meer de verbinding gelegd tussen de 3D's en passend onderwijs. Nu richten we ons, mede vanwege de voortgang, op een goede implementatie van de afzonderlijke wetten. Daarbij wordt waar mogelijk onderling verbinding gelegd. Zie hiervoor ook het Uitvoeringsplan De Veerkrachtige Samenleving Arnhem 2015-2015 en de bijlagen daarvan.

Er zijn drie kerninstrumenten van beleid gedefinieerd, die we in de komende periode verder invullen en uitwerken. Dit zijn:

- **Wijkgerichte aanpak.**

Vanuit het perspectief van de inclusieve samenleving kan de maatschappelijke ondersteuning naar en door bewoners het best georganiseerd worden op een schaal, die aansluit op het leven van bewoners. Dat is veelal de wijk/het gebied. Daarom staat de wijkgerichte benadering centraal in Arnhemse aanpak. Hierbij wordt maximaal aangesloten bij de samenstelling van de bevolking op wijkniveau. Daarom wordt er vanaf 2015 stad breed gewerkt met (acht) Wijkteams voor zowel volwassenen als voor de jeugd. Deze Wijkteams zijn de schakel om op basis van zelfredzaamheid de benodigde formele en informele ondersteuning in één plan te organiseren. Dat is een belangrijke stap in het transformatieproces, die we direct in 2015 gaan zetten.

¹ Tot nu toe werd de naam Gebiedsteam gehanteerd. Deze wordt aangepast in Wijkteams Arnhem. Dit is een term die meer aansluit bij de beleving van inwoners van de gemeente Arnhem.

- **Ruimte voor innovatie.**

De transformatie op langere termijn vraagt om andere resultaten, (dus om) nieuwe inzichten en nieuwe methodieken. Wij willen vanuit het uitgangspunt van 'co-creatie' de maatschappelijke partners en (coalities van) Arnhemse inwoners de ruimte bieden om ideeën daarover te ontwikkelen en in de praktijk te toetsen. Dit moet maximale ruimte geven aan innovatie. Zie ook de volgende paragraaf.

- **Zelfredzaamheid als basis**

We gaan uit van de kracht van de Arnhemmer om op eigen wijze vorm te geven aan het dagelijks leven. We beogen een omvorming van specialistische jeugdzorg en maatwerkvoorzieningen Wmo naar meer integrale basishulp respectievelijk algemene voorzieningen, en van basishulp en algemene voorzieningen naar meer zelf oplossend vermogen van inwoners van onze stad. Bij die overgang is een integrale blik op problematiek van onze burgers noodzakelijk, daarvoor hanteren we het begrip zelfredzaamheid als uitgangspunt omdat dit alle domeinen van het menselijk leven omvat.

2.5 Innovatie

De nieuwe wettelijke kaders geven de gemeente alle ruimte ook een daadwerkelijke verandering in het sociale domein te bewerkstellingen. Een andere aanpak over de volle breedte van de dienstverlening is nodig om de feitelijke ondersteuning van kwetsbare mensen (volwassenen en kinderen) op een andere manier in te richten. In Arnhem begint dat met het hanteren van andere uitgangspunten. Niet langer staan beperkingen van mensen en de te leveren zorg centraal. We gaan uit van mogelijkheden van participatie en ander gedrag van mens en overheid. De toegang en de toeleiding tot ondersteuning wordt anders door de Wijkteams. Daarnaast willen we de praktijk van dienstverlening ook vernieuwen. Daartoe zijn in de afgelopen periode verschillende proeftuinen gestart. Die leveren al veel nieuwe inzichten, met name over de ruimte binnen organisaties. Maar dat is nog (lang) niet voldoende. We zien nog veel mogelijkheden voor samenwerking tussen organisaties onderling en voor de ontwikkeling van de rol van de inwoner van consument naar 'coproductent' van de ondersteuning. De innovatie gaan we op twee manieren specifiek stimuleren.

2.5.1 Innovatiefonds

Om maatschappelijke partners te stimuleren om blijvend het professionele handelen te innoveren, gaan we een innovatiefonds inrichten. Hiervoor reserveren we structureel 3% van het budget in het sociale domein. Dit fonds is bedoeld voor voorstellen die bijdragen aan de beoogde transformatie en de verschuiving naar lichtere vormen van ondersteuning. De voorstellen moeten voldoen aan nader te bepalen criteria. Daarbij denken wij aan domeinoverstijgende samenwerking, actieve inbreng van inwoners en aantoonbare effecten in het vergroten van zelfredzaamheid en preventie. Voor de inrichting van dit innovatiefonds worden nog voor het eind van 2014 nadere regels voorbereid.

2.5.2 Burgerinitiatieven

Daarnaast gaan we (groepen van) burgers stimuleren om initiatieven te nemen die kunnen leiden tot vormen van ondersteuning die professionele zorg kunnen vervangen. Voor dergelijke burgerinitiatieven reserveren we in de jaren 2015 en 2016 in totaal maximaal € 2 miljoen. Ook voor deze burgerinitiatieven worden nog dit jaar nadere regels voorbereid.

3. Hoe gaan we dit aanpakken?

3.1 Uitgangspunten voor de aanpak van de jeugdhulp

In de Jeugdwet wordt gesproken over Jeugdhulp. Jeugdhulp is breed gedefinieerd. Het omvat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij alle denkbare opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Hieronder valt zowel een vorm van ambulante hulp als een verblijf bij pleegouders, hulp in een medisch kinderdagverblijf of psychiatrische zorg. Preventie en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering vallen niet onder het begrip jeugdhulp. Niettemin is de gemeente daar in het nieuwe stelsel wel verantwoordelijk voor en dient zij daar in haar beleid ook aandacht aan te besteden.

De thema's en het aanbod van Jeugdhulp zijn enorm divers. In het nieuwe Jeugdstelsel vanaf 2015 delen we de belangrijkste vormen van Jeugdhulp in aan de hand van vier lijnen die in onderstaand schema zijn verenigd.

Basisindeling Jeugdhulp	Belangrijkste vormen	
Gewoon opvoeden en preventie = vrij toegankelijk	- Pedagogisch klimaat in de gezinnen, op straat, op scholen en in de kinderopvang, speelzalen, kinderwerk, scouting, sportvereniging, jongerencentra. - Vrije tijdsactiviteiten voor kinderen en jongeren, zoals in het kinderwerk, scouting, sportvereniging, jongerencentra en Ome Joop's Tour. - Informatie en advies, voor kinderen, jongeren en ouders, via het centraal loket en de website of via de basishulp - Collectief aanbod jeugd & opvoedhulp, zoals themabijeenkomst omgaan met huilbaby's of met pubers, voorlichting over verslaving, enz. - Jeugdgezondheidszorg (via consultatiebureau en jgz op scholen)	Aanpak huiselijk geweld en Kindermishandeling = vrij toegankelijk Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
Basishulp Jeugd = toelating via het wijkteam wordt gefinancierd vanuit (virtueel) gebiedsbudget Ook de huisarts, jeugdarts, kinderarts en justitie kunnen toegang geven tot specialistische jeugdhulp.	Wijkteam Arnhem = vrij toegankelijk - Informeel gesprek - Gezinsplan - Coachende gesprekken Bij de toetsing of inzet van specialistische jeugdhulp nodig is, worden specialisten betrokken.	Aanbod Basishulp Jeugd in het Gebied = niet vrij toegankelijk (alleen op verwijzing vanuit Wijkteam) - Ambulante begeleiding JGGZ, - Ambulante begeleiding gezins- en/of gedragsproblematiek - Begeleiding groep, Begeleiding individueel, Kortdurend verblijf, Persoonlijke verzorging, Verpleging en verzorging voor kinderen met een beperking - Dyslexiezorg - Diagnose Opmerking: Basishulp en Specialistische Jeugdhulp ook in vorm PGB mogelijk
Specialistische Jeugdhulp = op basis van beschikking wordt gefinancierd vanuit lokaal of regionaal ingekochte trajecten	- Specialistische Jeugd-Geestelijke Gezondheidszorg (deeltijd) dagbehandeling en klinisch / residentiële behandeling - Specialistische Hulp voor Kinderen met een Beperking - Behandeling, Intramurale zorg	- Specialistische Jeugd en Opvoedhulp (Pleegzorg, Dagbesteding, Residentieel, Gesloten jeugdhulp) - Jeugdbescherming (JB) - Jeugdreclassering (JR) - Spoedeisende zorg en Crisisopvang (direct inzetbaar, dus vrij toegankelijk) • Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK)

1) Gewoon opvoeden en preventie:

Dit gaat uit van zelfredzaamheid en van ondersteuning in de samenleving, bij gezinnen thuis en binnen het eigen persoonlijke netwerk. Maar ook bij de algemene voorzieningen, zoals scholen, sportclubs, buurthuis en openbaar vervoer. Verder gaat het om een preventief basisaanbod op het gebied van informatie en advies, jeugdgezondheidszorg en collectief aanbod. In paragraaf 3.1.1 gaan we hier verder op in.

2) Basishulp jeugd:

Laagdrempelige zorg en ondersteuning die zo dicht mogelijk bij de inwoners is georganiseerd, voor een belangrijk deel vanuit de Wijkteams. De Wijkteams Jeugd zijn voor iedereen vrij toegankelijk; de basishulp in de gebieden is alleen toegankelijk na verwijzing door de Wijkteams, en na verwijzing door jeugdarts, huisarts of medisch specialist. Gewoon opvoeden, preventie en de basishulp samen dienen er voor te zorgen dat het beroep op de specialistische hulp en ondersteuning afneemt en dat de zelfredzaamheid van de burger en de samenleving toeneemt. Meer hierover leest u in paragraaf 3.1.2.

3) Specialistische jeugdhulp:

Dit betreft professionele hulpverlening die vraagt om specialistische kennis. Dit aanbod kan zowel (boven)regionaal, stedelijk, als wijkgericht georganiseerd worden. Zie paragraaf 3.1.3.

4) Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling:

Een aparte lijn voor de bescherming van kinderen, omdat het ingezet wordt op alle andere lijnen en omdat de aanpak centraal staat en niet het hulpaanbod (zie paragraaf 4.4).

3.1.1 Gewoon opvoeden en preventie

Preventie, het voorkomen van problemen, begint in de basis bij een goede opvoeding. De landelijk ontwikkelde Jeugdbakens² bieden een houvast voor iedereen die te maken heeft met kinderen en jongeren. De gemeente Arnhem beveelt deze dan ook van harte aan. Onze bedoeling is verder dat mensen zoveel mogelijk van informatie en advies worden voorzien via internet, telefoon, balie en sociale media, waarna ze hun eigen weg kunnen vinden. Deze informatie- en adviesfunctie zal in Arnhem centraal worden geregeld, voor de Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet samen. Ook de huidige informatie- en adviesfunctie van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) moet een plek krijgen. We zorgen voor een goede verbinding tussen de informatie- en adviesfunctie, de algemene voorzieningen, en de wijkteams, zodat doorverwijzing naar het collectief aanbod jeugd & opvoedhulp, de jeugdgezondheidszorg en de jeugd- & gezinscoaches soepel verloopt. De jeugdgezondheidszorg levert vanwege haar signalerings- en preventieve functie op het gebied van het veilig en gezond ontwikkelen van jeugdigen een belangrijke bijdrage aan het normaliseren en het gewoon opvoeden en opgroeien.

Voor jeugd & opvoedhulp worden ook verschillende collectieve programma's ingezet. Dit collectieve aanbod is voornamelijk gericht op preventie, vroegsignalering en lichte pedagogische hulp. De programma's zullen in 2015 om praktische redenen stedelijk worden ingekocht, later wordt bekeken of het zinvol is om dit bij de Wijkteams Arnhem zelf neer te leggen.

3.1.2 Basishulp jeugd

Basishulp wordt ingezet als gewoon opvoeden en preventie niet voldoende zijn voor een gezonde en veilige jeugd. Dit wordt zoveel mogelijk aangeboden door de jeugd & gezinscoaches, waaruit de Wijkteams Jeugd bestaan. Ook de ambulante Jeugd-GGZ valt onder de basishulp (zie ook 3.1.3). Voor de basishulp kan iedereen in aanmerking komen, mits de jeugd & gezinscoach hier toegang voor verleent (of na verwijzing door jeugddarts, huisarts of medisch specialist). De jeugd & gezinscoach bekijkt samen met de jeugdige en zijn ouders welke vorm van basishulp het best passend is. Als ingeschat wordt dat er behoefte zal zijn aan langdurige zorg, wordt een partner in de basishulp of specialistische jeugdhulp ingeschakeld. De jeugd & gezinscoach blijft als regisseur betrokken bij de jongere of het gezin.

3.1.3 Specialistische jeugdhulp

De gemeente Arnhem ziet de specialistische jeugdhulp (en opvang) als aanvulling op het Gewoon Opvoeden en de Basishulp Jeugd via de wijkteams. Deze hulp wordt ingezet in situaties waarin de basishulp niet voldoende is. De specialistische jeugdhulp kent drie expertisegebieden, namelijk:

- Specialistische jeugd- en opvoedhulp, voor gezinnen met complexe problemen bij de ontwikkeling van de kinderen of het opvoeden. Specialistische jeugd- en opvoedhulp heeft een kwalitatief, effectief en zo efficiënt mogelijk georganiseerd aanbod voor vragen waarin de basishulp niet (geheel) kan voorzien.
- Specialistische Jeugd-GGZ, voor kinderen en jongeren die problemen hebben in het psychosociaal functioneren. Het gaat om een breed scala aan vormen van behandeling, verslavingszorg, crisiszorg en multidisciplinaire zorg (bijv. zorg aan verstandelijk beperkte jeugdigen met een psychische stoornis). Het ambulante deel van de Jeugd-GGZ valt onder de basishulp en het niet-ambulante deel van de Jeugd GGZ valt onder de specialistische jeugdhulp.

² De Jeugdbakens zijn ontwikkeld door de VNG en het Rijk en bedoeld om alle betrokken partijen inhoudelijk meer houvast te geven voor de transformatie en hen te stimuleren dit proces voort te zetten. De Jeugdbakens zijn geen doel op zich, maar een middel om de lokale en regionale dialoog over de transformatie te ondersteunen. De Jeugdbakens worden inmiddels op diverse plekken gebruikt als basis voor de dialoog tussen gemeenten en hun samenwerkingspartners over hun visie en transformatieambities.

- Specialistische hulp voor kinderen met een beperking, voor kinderen en jongeren die beperkingen hebben op fysiek, zintuiglijk en/of cognitief vlak. Het gaat om intensieve (residentiële) zorg³ voor jeugdigen met een (licht) verstandelijke beperking maar ook om begeleiding, vervoer, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf voor alle grondslagen (fysiek, verstandelijk, psychisch, zintuiglijk) binnen de huidige AWBZ.

3.2 Uitgangspunten voor de aanpak van de Wmo

Met de nieuwe Wmo 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor nieuwe en zwaardere doelgroepen. De ondersteuning voor mensen met lichte beperkingen is de afgelopen jaren al onder de verantwoordelijkheid gekomen van de Wmo. Vanaf 2015 komen daar ook doelgroepen bij met matige tot ernstige beperkingen. Het kan hierbij gaan om somatische problemen of beperkingen, psychogeriatrisch, psychiatrisch, verstandelijk of zintuiglijk. Deze doelgroepen werden eerst ondersteund vanuit de AWBZ.

De Wmo 2015 heeft als hoofddoel om het voor mensen mogelijk te maken om langer thuis te blijven wonen en te participeren in de samenleving. Er zijn drie maatschappelijke doelen:

- Het bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg, het vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente.
- Het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.
- Het bieden van opvang (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).

De volgende wettelijke taken zijn in de Wmo 2015 geformuleerd:

- A. De sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking bevorderen, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente bevorderen, alsmede huiselijk geweld voorkomen en bestrijden.
- B. Mantelzorgers en andere vrijwilligers ondersteunen.
- C. Vroegtijdig vaststellen of ingezetenen maatschappelijke ondersteuning behoeven.
- D. Voorkomen dat ingezetenen op maatschappelijke ondersteuning aangewezen zullen zijn.
- E. Algemene voorzieningen bieden aan ingezetenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven.
- F. Maatwerkvoorzieningen bieden ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan ingezetenen van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn.
- G. Maatwerkvoorzieningen bieden aan personen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en beschermd wonen of opvang behoeven in verband met psychische of psychosociale problemen of omdat zij de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld.

In het schema op de volgende bladzijde wordt weergegeven hoe de basisindeling van de Wmo 2015 eruit ziet, waarbij we de wettelijke taken samenvatten in een aantal lijnen. De kernonderdelen van de Wmo 2015 zijn:

1) Preventie:

De meerderheid van de inwoners heeft geen ondersteuning nodig bij zelfredzaamheid en participatie. Veel mensen hebben hun eigen sociale netwerk waarop zij terug kunnen vallen. Ze organiseren zich in kerken, verenigingen, vrijwilligersorganisaties om invulling te geven aan hun behoefte tot participatie. De gemeente stimuleert en faciliteert dit met informatie en advies, collectieve welzijnsvoorzieningen en ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

2) Algemene voorzieningen:

Een algemene voorziening is toegankelijk zonder diepgaand onderzoek naar de persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruiker. Een algemene voorziening kan wel gericht zijn op een specifieke groep (bijvoorbeeld op personen van een bepaalde leeftijdscategorie). De begeleiding die wijkteams bieden valt onder de algemene voorzieningen waar iedereen gebruik van kan maken.

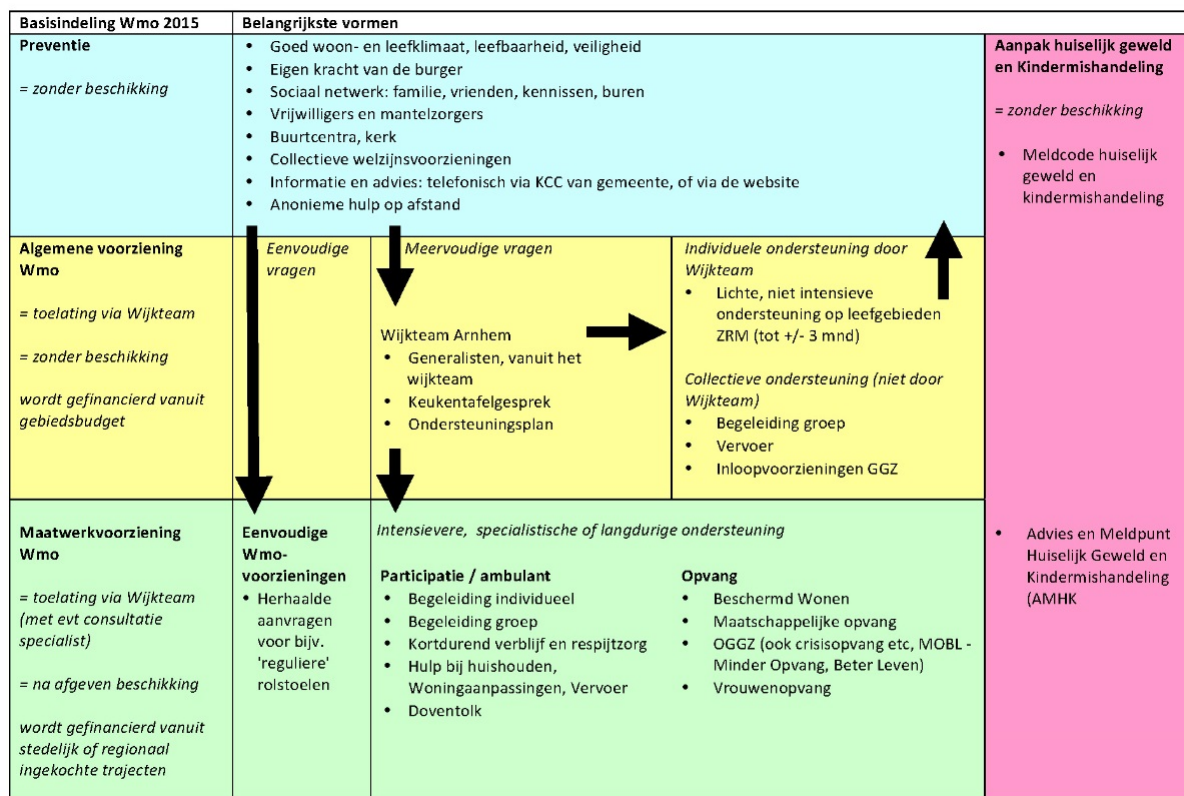
³ in het geval van een uithuisplaatsing gaat het om plaatsing in pleegzorg of in een gezinshuis.

3) Maatwerkvoorzieningen:

Maatwerkvoorzieningen zijn individuele voorzieningen die worden toegekend door het wijkteam wanneer lichtere oplossingen niet volstaan om de betreffende persoon voldoende zelfredzaam te maken. Dit geldt voor de eenvoudige Wmo-voorzieningen en voor de intensievere, specialistische ondersteuning.

4) Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling:

Omdat deze taak raakt aan alle lijnen en omdat de aanpak centraal staat en niet het hulpaanbod, werken we dit apart uit (zie paragraaf 4.4).

3.2.1 Preventie

De gemeente Arnhem zet sterk in op activiteiten en faciliteiten die ervoor zorgen dat mensen zich op eigen kracht of met lichte steun kunnen redden. Hiermee wordt een beroep op zwaardere vormen van ondersteuning voorkomen. Dit begint bij veilige, leefbare wijken met een goede sociale samenhang en toegankelijke voorzieningen. Ons beleid is er verder op gericht dat iedereen, ongeacht beperkingen, culturele achtergrond, financiële mogelijkheden enzovoort aan de samenleving kan deelnemen. We dragen bovendien zorg voor een centrale advies- en informatiefunctie voor burgers en professionals (inclusief sociale kaart), en laagdrempelige, onafhankelijke cliëntondersteuning. Ook zorgen we voor een goede verbinding tussen formele en informele ondersteuning (waaronder burgerinitiatieven). Vanwege het belang van informele ondersteuning, hebben we daar in hoofdstuk 4 een aparte paragraaf over opgenomen.

3.2.2 Algemene voorzieningen

In het nieuwe stelsel willen we zoveel mogelijk de verschuiving maken van zware, gespecialiseerde zorg naar lichtere ondersteuning in de vorm van een algemene voorziening. De Wijkteams Arnhem spelen hierin een belangrijke rol, doordat zij de sociale kaart goed kennen, de ontwikkeling van (nieuwe) voorzieningen in hun buurt kunnen signaleren en aanzwengelen en doordat een wijkteam zelf (kortdurend) individuele begeleiding levert. Ook voor mensen die een vorm van dagbesteding nodig hebben, zoeken we naar mogelijkheden in de algemene voorzieningen, zoals de huidige collectieve welzijnsactiviteiten. Voor het vervoer naar (dag)activiteiten kunnen het openbaar vervoer (eventueel met digitale hulpmiddelen) en algemene, lokale vervoersvoorzieningen in veel gevallen een oplossing bieden.

Tegelijkertijd wordt altijd de ondersteuning ingezet die nodig is. Zo kan dat in het begin bijvoorbeeld juist een meer specialistische vorm van dagbesteding zijn, zodat daarmee in een latere fase zwaardere zorg wordt voorkomen.

3.2.3 Maatwerkvoorzieningen

Als oplossingen in het eigen netwerk en algemene voorzieningen niet toereikend zijn om iemand voldoende zelfredzaam te maken, kan het wijkteam een maatwerkvoorziening toekennen. Het kan hierbij gaan om individuele begeleiding (inclusief ondersteuning bij persoonlijke verzorging), begeleiding groep (dagbesteding, eventueel inclusief vervoer), overname van zorg door professionals ter ontlasting van mantelzorgers (kortdurend verblijf en respijtzorg), of over opvang (beschermd wonen of maatschappelijke opvang). Een deel van deze maatwerkvoorzieningen zal op stedelijk of regionaal niveau georganiseerd worden. We verlangen daarbij ook bepaalde inspanningen van aanbieders om dagbesteding en vervoer optimaal te organiseren. Bij arbeidsmatige dagbesteding maken we zoveel mogelijk de verbinding met de doelgroepen van de Participatiewet.

3.3 Samenhang met andere beleidsterreinen binnen de gemeente

In de nieuwe Participatiewet worden de Wet Werk en Bijstand (Wwb), de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en een deel van Wet Jonggehandicapten (Wajong) samengevoegd. Tussen de Wmo en de Participatiewet bestaat een sterke overlap. We zien arbeidsparticipatie als het beste middel om tot maatschappelijke participatie te komen. Soms hebben inwoners hier (tijdelijk) ondersteuning bij nodig. Daar is de Wmo 2015 voor bedoeld: als het nodig is worden inwoners ondersteund weer zelfredzaam te worden, zodat ook participatie (weer) mogelijk wordt. De ondersteuning van het wijkteam op dit domein is preventief. Wanneer iemand een uitkering aan moet vragen, of wanneer er een traject ingezet moet worden richting arbeidsparticipatie of arbeidsre-integratie, pakt het cluster Werk & Inkomen van de gemeente dit op. Om een vloeiende overgang te organiseren krijgen de Wijkteams Arnhem vanuit het cluster Werk & Inkomen een vaste Inkomensconsulent als contactpersoon.

Voor de Jeugdhulp is de verbinding met het onderwijs essentieel. Scholen - zowel primair (speciaal) onderwijs als voortgezet (speciaal) onderwijs als het MBO – zijn voor de jeugd & gezinscoaches vanzelfsprekend de belangrijkste vindplaats van kinderen en hun ouders. Wanneer het niet goed gaat met kinderen zal dit bijna altijd gesignaleerd worden op school. Maar het onderwijs is meer dan een vindplaats. Binnen het onderwijs is de afgelopen jaren gebouwd aan een zorgstructuur in- en rond de school. De jeugd & gezinscoach zal vanuit het wijkteam Jeugd een goede aansluiting moeten vinden bij deze bestaande zorgstructuren. Binnen het voortgezet onderwijs en MBO is de directe binding met het wijkteam moeilijker te maken. De leerlingen binnen het voortgezet onderwijs komen niet alleen uit het gebied waar de school gelegen is en niet allemaal uit de gemeente Arnhem. Een extra functie zal nodig zijn om de aansluiting vanuit het voortgezet onderwijs en het MBO, met de wijkteams in Arnhem en de sociale teams in de regio te maken, die de toegangsfunctie voor de jeugdhulp bepalen. In een proeftuin wordt dit samen met het onderwijs en de partners die deelnemen aan de zorgstructuur, uitgewerkt en zal bezien worden of deze functie in het wijkteam of in een apart team moet worden ondergebracht. Wij zijn voornemens om over deze onderwerpen afspraken te maken met het onderwijs en daarover een 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (OOGO) met het onderwijs te voeren.

De landelijke zorgkostenregelingen Compensatie eigen risico (CER) en de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) zijn vanaf 2014/2015 gedecentraliseerd naar de gemeente. Het voornemen is om medisch gerelateerde kosten voor de inkomensgroep tot 120% van het sociaal minimum met weinig vermogen vanaf 2015 te compenseren via een collectieve aanvullende zorgverzekering voor chronisch zieken of gehandicapten (o.a. het eigen risico, eigen bijdrage Wmo etc) of via individuele bijzondere bijstand en via het minimabeleid (bijv. het vervoer naar de dagbesteding, sport en preventie vanuit de GelrePas). Dit wordt in een apart raadsvoorstel in het najaar van 2014 voorgelegd aan de raad.

3.4 Samenhang met de buurgemeenten binnen de regio

In regionaal verband (Bresdo) is afgesproken dat de verwerving en monitoring centraal wordt aangestuurd door Arnhem ten behoeve van een regionale strategische alliantie in het sociaal domein. Globaal komt het erop neer dat de basiszorg en algemene voorzieningen zoveel mogelijk lokaal worden georganiseerd en de specialistische- en maatwerkvoorzieningen regionaal worden opgepakt. De bedoeling van centrale sturing is dat de verwerving en monitoring van de regionale taken in de decentralisaties op tijd en met kwaliteit worden verricht. Het resultaat is een contractering met aanbiedende partijen die op inhoud voor alle gemeenten vergelijkbaar is maar qua volume en uitvoeringspraktijk kan variëren. Op hoofdlijnen zijn er twee contractvormen:

- a) Contractering op inhoud, waarbij tevens specifieke afspraken worden gemaakt over het waarborgen van budgetten, in ieder geval daar waar afspraken wettelijk of per overeenkomst zijn vastgesteld. Denk hierbij aan het RTA-jeugd, de overgangsbepalingen in de wet, de decentralisatie van Beschermd Wonen enzovoort.
- b) Contractering op inhoud in de vorm van raamovereenkomsten waarbij het volume per gemeente kan worden vastgesteld. Denk hierbij aan de huidige contracten van de Hulp bij Huishouden.

Er is voor de Wmo en de Jeugdzorg een beslisstructuur vastgesteld die recht doet aan de bestuurlijke inbreng en betrokkenheid van de portefeuillehouders in de overige gemeenten van de regio. Rode draad hierin is dat Arnhem de verwerving en monitoring aanstuurt en leidend is in het proces. Dat wil zeggen dat voorstellen over contractering en verwerving, in samenspraak met de regio, door Arnhem worden voorbereid en ingebracht. Uitgangspunt is dat in de regio op inhoud overeenstemming wordt bereikt. Wanneer dat onverhoopt niet mogelijk is, heeft iedere gemeente zelfstandig het recht om op een of meerdere onderdelen niet mee te doen, behalve als er een wettelijke verplichting bestaat tot regionale besluitvorming.

Voor zowel Jeugd als de Wmo geldt dat nauw overleg plaatsvindt met de twaalf gemeenten in de Regio Arnhem. Vooral de Jeugdhulp heeft veel te maken met specialistische hulpvormen, die niet op lokaal niveau georganiseerd kunnen worden. De Stuurgroepen voor Jeugdhulp en Wmo Regio Arnhem zorgen voor de bestuurlijke afstemming binnen de regio. Deze Stuurgroepen bestaan uit de wethouders van de gemeente Arnhem en enkele regiogemeenten. Zij worden ondersteund door een ambtelijk expertiseteam. De lokale projectleiders van alle gemeenten komen periodiek bij elkaar voor onderlinge afstemming. Voor de verwerving van de regionale Wmo en jeugdhulp zijn regionale werkgroepen opgericht.

In de Directieoverleggen Wmo en Jeugd Regio Arnhem werken gemeenten en zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, cliëntvertegenwoordigers samen aan de doorontwikkeling van de transitie. Voor de Jeugd worden de afspraken uit het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) uitgewerkt. Zo is inmiddels een Transformatie Arrangement (TA) ontwikkeld. Daarin staat hoe de inhoudelijke doorontwikkeling en vernieuwing van de jeugdhulp wordt vormgegeven.

3.5 Samenhang met de eerstelijns en geneeskundige zorg

De gemeente Arnhem investeert in een goede samenwerkingsrelatie met huisartsen, Praktijk Ondersteuners Huisarts (POH-ers), wijkverpleegkundigen en andere professionals en instellingen die werkzaam zijn in de eerstelijns- en geneeskundige zorg. Deze verbinding tussen het sociale en geneeskundige domein moet vooral tot stand komen door de wijkverpleegkundige te koppelen aan het wijkteam (als schakel tussen beide domeinen en als coördinator van de niet toewijsbare vormen van zorg en ondersteuning). Om hierover tot goede afspraken te komen is op initiatief van de gemeente Arnhem in samenwerking met de gemeenten Groningen, Enschede en Den Haag⁴ een 'Werkagenda' met Menzis opgesteld. In deze werkagenda worden voor de komende vier jaar uitvoeringsafspraken vastgelegd over o.a. de positionering van de wijkverpleegkundige in de wijkteams. Uitgangspunt is dat de positie van de wijkverpleegkundige binnen een gebied mede wordt bepaald op basis van de omstandigheden in de wijk, de kenmerken van de cliënten die er wonen en de financiële kaders. Voor het wijkteam Jeugd geldt dat de jeugdarts de verbindende schakel is met de huisarts en de curatieve sector.

⁴ De gemeenten Arnhem, Groningen, en Enschede hebben een convenant met Menzis, waarin afspraken zijn vastgelegd over de samenwerking tussen de gemeenten en Menzis.

3.6 Vervoer

De invoering van de Wmo 2015 leidt tot een heroverweging van (maatwerk)voorzieningen en de criteria voor toekenning ervan. Dit geldt ook voor vervoersvoorzieningen. Hierbij wordt 2015 als overgangsjaar beschouwd voor bestaande klanten. Bij de heroverweging is gekeken in hoeverre de bestaande vervoers-voorzieningen passend en toereikend zijn, mede in relatie tot de innovaties in het reguliere Openbaar Vervoer (OV). De focus zal liggen op de bevordering van de zelfredzaamheid in het reguliere OV, waaronder training in het reizen met de bus met behulp van hulpmiddelen of via maatjesprojecten. Het Wmo-gebruik van het collectieve vervoer (Stadsregiotaxi of Zorgtaxi) wordt aangepast op een bestemmingsbereik van 1.500 km (landelijke norm). De collectieve vervoersvoorzieningen worden uitsluitend in natura verstrekt. Nieuwe of geherindiceerde cliënten die zijn aangewezen op (deel)taxivervoer naar de dagbesteding, worden voortaan vervoerd met de Stadsregiotaxi of Zorgtaxi. Hiervoor geldt een ritbijdrage per zone die is gebaseerd op het reguliere OV-tarief. Voor de lage inkomensgroepen met weinig vermogen zal hiervoor een compensatie plaatsvinden via de voorzieningen voor chronisch zieken en gehandicapten vanaf 2015 (zie 3.3).

In Arnhem gaan we uit van de wijkgerichte aanpak. Er blijven echter vervoersvragen bestaan voor mensen met zware en/of complexe hulpvragen die om een bovenlokale aanpak vragen. Vanuit de Stadsregio Arnhem-Nijmegen (de huidige OV autoriteit) is recent onderzoek gedaan naar de nieuwe vervoerstaken in de Wmo en naar de mogelijkheden van bundeling van het doelgroepenvervoer. Dit heeft geleid tot voorstellen voor een vijf-sporenbeleid op stadsregionaal niveau. Dit beleid kan op termijn leiden tot aanzienlijke besparingen op het onderdeel vervoer. De vijf sporen zijn:

- 1) locatiebeleid voor voorzieningen, zodat vraag en aanbod (letterlijk) dichter bij elkaar komen;
- 2) versterken van zelfstandig gebruik van het reguliere OV, o.a. door gebruik van mobiele apps;
- 3) sturen op bundeling van vervoer en betere logistiek vanuit één regiecentrale;
- 4) het beter benutten van het openbaar vervoer (hervorming aan de 'onderkant' van het OV);
- 5) de inzet van vrijwilligers (zoals stewards op drukken buslijnen).

In het najaar van 2014 vindt besluitvorming plaats op welke wijze dit vijf-sporenbeleid zal worden uitgewerkt.

4. Hoe gaan we dit uitvoeren?

4.1 Wijkteams Arnhem

De gemeente Arnhem kiest voor een wijkgerichte organisatie van het sociale domein, in aansluiting op het organisatiemodel van de Arnhemse wijkaanpak. Daarbij is de stad ingedeeld in acht gebieden die naar aantal inwoners vergelijkbaar zijn. In ieder gebied functioneert een Wijkteam Jeugd en een Wijkteam Volwassenen. De opdracht aan de wijkteams in de wijken wordt afgestemd op de problematiek van de inwoners. Wijkgerichte sturing maakt het mogelijk om (op termijn) gedifferentieerd te budgetteren, al naar gelang de gebleken zorgbehoefte per gebied. Met die ervaringen gaan we de komende jaren toewerken naar een dergelijke populatie/wijkgerichte bekostiging.

In de Wijkteams Arnhem staat co-creatie met de aanbieders centraal. De professionals in de teams werken samen op basis van samenwerkingsovereenkomsten met mandaatregelingen. Het 'één baas' principe is daarbij belangrijk voor het succes van de wijkteams en vormt onderdeel van de afspraken. De gemeente levert de manager die de tijdelijke eenheid aanstuurt en verder ontwikkelt. De teamleiders en teamleden worden geworven onder maatschappelijke partners en de gemeente. Uitgangspunt is een team van generalisten⁵ met een brede basiskennis, waarbij iedere generalist vanuit zijn of haar achtergrond een specifieke deskundigheid inbrengt. Een teamleider stuurt het wijkteam aan en heeft een sleutelrol in het uitdragen van de visie van de transformatie en het aanjagen van de omslag. De wijkteams voeren de taken uit in het kader van de Jeugdwet en de nieuwe Wmo 2015. Ook een deel van de bestaande taken in het kader van welzijn, zorg en schulddienstverlening worden waar mogelijk en nuttig herverdeeld naar de wijkteams.

4.1.1 Wijkteams Jeugd

Het wijkteam Jeugd is een belangrijke bouwsteen binnen het jeugdbeleid. Het primaire doel van het wijkteam Jeugd is om jeugdigen en ouders in het gebied te ondersteunen bij het opgroeien en opvoeden. Het wijkteam doet dat door in te zetten op eigen kracht, zelfredzaamheid te versterken en waar nodig hulp te organiseren en te coördineren. Het wijkteam jeugd moet er mede voor zorgen dat het beroep op de specialistische hulp en ondersteuning (volume en kosten) afneemt en dat de zelfredzaamheid van de burger en de samenleving toeneemt.

Het secundaire doel van het Wijkteam Jeugd is het pedagogische klimaat te ondersteunen en de preventie te versterken. Verder dient het Wijkteam Jeugd een bijdrage te leveren aan gemeentelijke beleidsopgaven ten behoeve van de jeugd. Bij de start in 2015 zal het primaire doel centraal staan, rond 2017 wordt van het Wijkteam nadrukkelijk ook een bijdrage aan het secundaire doel verwacht.

4.1.2 Wijkteams Volwassenen

Het doel van de Wijkteams Volwassenen is om inwoners van Arnhem te ondersteunen bij hun zelfredzaamheid, deze te versterken en waar nodig hulp en ondersteuning te organiseren en coördineren. Het Wijkteam vormt de toegangspoort voor alle individuele maatwerkvoorzieningen die vanwege meervoudige ondersteuningsvragen kunnen worden ingezet. Ook de onafhankelijke cliëntondersteuning die gemeenten moeten organiseren, wordt belegd bij de Wijkteams. De Wijkteams zijn onafhankelijk van zorg- en welzijnsaanbieders. De Gebiedsteams springen in op vragen van inwoners die zichzelf melden, maar stappen ook op hen af wanneer signalen hiertoe aanleiding geven.

In een keukentafelgesprek vindt een brede vraagverheldering plaats. Tijdens het gesprek wordt het zelfoplossend vermogen van de inwoner en zijn netwerk verkend en aangesproken. Ook maakt het Gebiedsteam nadrukkelijk gebruik van informele zorg- en ondersteuningsinitiatieven en van algemene voorzieningen die in de buurt zijn. Wanneer deze onvoldoende oplossing bieden voor de vraag, kan de medewerker van het Wijkteam een maatwerkvoorziening toekennen, eventueel na consultatie van een specialist.

⁵ Werktitel

Naast de functie als toegangspoort, leveren de Wijkteams kortdurende ondersteuning. Dit gebeurt in situaties waarin dit voldoende oplossing biedt voor de ondersteuningsvraag. Als de problematiek zodanig is, dat mensen langdurige, specialistische ondersteuning nodig hebben, dan wordt zo snel mogelijk een maatwerkvoorziening aangeboden. Maatwerkvoorzieningen worden niet door het Wijkteam zelf uitgevoerd, maar de medewerker van het Wijkteam blijft wel altijd regisseur van de ondersteuning.

4.2 Informele zorg

De inzet van mantelzorgers en vrijwilligers is van grote waarde voor de mensen die deze informele steun ontvangen. Deze inzet is bovendien onmisbaar om het sociale stelsel toekomstbestendig te maken. Daarom is het van groot belang om deze groepen voldoende te stimuleren en waar nodig ondersteuning te bieden. Dit doen we door een dekkend netwerk van voorzieningen waar mantelzorgers en vrijwilligers terecht kunnen voor informatie, advies en steun. Naast de verbindende rol van de Wijkteams tussen de formele en informele ondersteuning in een gebied, zoeken we ook naar andere manieren om de verbindingen tussen het formele en informele circuit te borgen. Maatschappelijke initiatieven in de sfeer van welzijn, preventie en (informele) zorg willen we faciliteren en verbinden.

4.3 Maatschappelijke opvang

Naast de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang valt vanaf 2015 ook het beschermd wonen voor GGZ-cliënten onder de Wmo. Binnen het beschermd wonen werken we toe naar een continuüm van beschermd wonen naar begeleid wonen, zoveel mogelijk in de wijk. De toegang tot beschermd wonen verloopt via de Wijkteams. Dit wordt uitgevoerd door een stedelijke 'pool' van een klein aantal daarvoor aangewezen generalisten uit deze teams. De toegang tot de intramurale functie van de maatschappelijke opvang loopt vooralsnog via de centrale toegang van de VGGM. De preventieve en nazorgfuncties binnen de maatschappelijke opvang zal wel via de Wijkteams lopen. Het streven is om op termijn de toegang voor de gehele maatschappelijke opvang via de Wijkteams te laten verlopen.

4.4 Huiselijk geweld & kindermishandeling

Als centrumgemeente moet Arnhem beleidsinhoudelijk en financieel afstemmen met de gemeenten van de regio Arnhem/Achterhoek. In 2014 is in dit kader de regiovisie 'Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2015 – 2019'⁶ ontwikkeld. Daarin is nadrukkelijk aandacht voor samenhang met het sociaal domein. De wijkteams moeten een belangrijke rol gaan spelen in preventie en in vroegsignalering. Ook moeten zij een steeds grotere rol krijgen in herstel en nazorg. Bij de preventie en signalering moet nadrukkelijk aandacht besteed worden aan ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en slachtoffers van loverboys en mensenhandel. Het veiligheidsaspect heeft altijd de hoogste prioriteit.

Bij ernstige vormen van huiselijk geweld kan het nodig zijn opvang of gespecialiseerde ambulante begeleiding in te zetten. Centrumgemeente Arnhem heeft als taak om dit te organiseren voor de regio. Met de instelling voor vrouwenopvang is voor de komende jaren een traject ingezet dat moet leiden tot verdere ambulantisering. Daarnaast moet de opvang beperkt worden tot een verantwoord minimum.

In de Jeugdwet en de Wmo 2015 staat dat gemeenten één bovenlokaal meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK) moeten instellen. Na een melding doet het AMHK onderzoek of er werkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Bij acute veiligheidsdreigingen en bijvoorbeeld bij een Tijdelijk Huisverbod, ligt de regie bij het AMHK. Ook advisering en deskundigheidsbevordering behoren tot de taken van het AMHK.

Sinds 1 juli 2013 is de Wet meldcode van kracht. Iedere maatschappelijke instelling is verplicht een meldcode te hanteren bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Ook de professionals in de wijkteams

⁶ Zie: http://www.arnhem.nl/Wonen_en_leven/Zorg_en_welzijn/Huiselijk_geweld

2014-08-00733
2014.0.094.078

moeten volgens deze Meldcode gaan werken. Volgens de Wmo heeft de gemeente de wettelijke taak van toezicht en handhaving in dit kader.

5. Wat is nog meer nodig voor een zorgvuldige uitvoering?

5.1 Privacy aspecten

De positie waarin mensen zich kunnen bevinden is kwetsbaar als ze een beroep doen op de Jeugdwet of op de Wmo2015. Dat komt door de gevoelige aard van de informatie waarmee wordt gewerkt. Daarom is het van belang dat we zeer zorgvuldig met deze informatie omgaan. De hoofdlijn is dat we geen persoonsgegevens en informatie verzamelen, delen en opslaan, tenzij dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de wet. Als die noodzaak er is, dan doen we dat alleen met toestemming van de persoon die het betreft of van zijn/haar wettelijke vertegenwoordigers. Daarvan kan alleen worden afgeweken als dat in het belang is van de betrokkene, bijvoorbeeld bij spoedeisende situaties waarin de veiligheid in het geding is. Op dit moment werken we privacybeleid verder uit. Proportionaliteit en subsidiariteit zijn daarbij uiteraard uitgangspunten. In alle gevallen zorgen we voor een deugdelijke en adequate beveiliging.

We zijn van plan om het komende jaar een Privacy Impact Assessment (PIA) uit te voeren. Dit is een hulpmiddel om de privacyrisico's op gestructureerde en heldere wijze in kaart te brengen bij de ontwikkeling van beleid. Hiermee wordt duidelijk op welke onderdelen van de verwerking van persoonsgegevens nog nadere regels moeten worden gesteld. Na het uitvoeren van deze PIA zullen specifieke, aanvullende regels worden geformuleerd, aan de hand van het in ontwikkeling zijnde gemeentelijke privacybeleid. De verordeningen jeugd en Wmo zullen hierop dan ook worden aangepast. Deze specifieke regels zijn een aanvulling op de kaders van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), die in ieder geval van toepassing is.

5.2 Keuzevrijheid

Door het sluiten van raamovereenkomsten heeft een cliënt die in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening, altijd de keuze uit meerdere leveranciers van die voorziening. Alle gecontracteerde leveranciers voldoen aan objectieve criteria, zodat daarmee de kwaliteit van elke leverancier is gegarandeerd. Als een inwoner het aanbod aan gecontracteerde niet passend vindt, is het mogelijk om met een persoonsgebonden budget passende oplossingen te vinden (zie de volgende paragraaf). Daarmee is de keuzevrijheid voor maatwerkondersteuning gewaarborgd, zonder dat dit tot meerkosten voor de gemeente leidt.

5.3 Persoonsgebonden budget (PGB)

Een cliënt die een maatwerkvoorziening op basis van de Wmo 2015 of een individuele voorziening op basis van de Jeugdwet krijgt toegekend, heeft het recht om te kiezen voor een PGB. Hier zijn wel voorwaarden aan verbonden. Op deze wijze kan de betrokkene dus zelf zorg, hulpmiddelen of voorzieningen inkopen, passend bij zijn specifieke wensen. Hij hoeft dan geen gebruik te maken van het zorgaanbod dat de gemeente voor het wijkteam Jeugd of Volwassenen voor het betreffende gebied heeft ingekocht. Het voordeel van een PGB is dat de cliënt zelf de regie heeft over de eigen ondersteuning. Hij kan bijvoorbeeld kiezen voor een kleine zorgaanbieder in een ander gebied, maar ook voor het financieren van hulp uit het eigen sociale netwerk. Het zelf gekozen zorgaanbod (evt. uit het eigen netwerk) kan in bepaalde gevallen beter passend en goedkoper zijn. E.e.a. wordt hierna verder toegelicht.

In de Jeugdwet en de Wmo2015 staat dat de gemeente moet beoordelen of een PGB-aanvrager voldoet aan een aantal voorwaarden:

- De aanvrager dan wel zijn vertegenwoordiger moet in staat zijn om de aan de PGB verbonden taken op een verantwoorde wijze uit te voeren.
- Het zorgaanbod dat met de PGB wordt ingekocht moet aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden voldoen. In de Wmo 2015 is aanvullend opgenomen dat de zorg voldoende veilig, doeltreffend en cliëntgericht moet worden verstrekt.

Er is een derde voorwaarde, die in de Jeugdwet en de Wmo 2015 wat van elkaar verschillen. In de Jeugdwet is opgenomen dat de aanvrager duidelijk moet maken waarom het door de gemeente gecontracteerde aanbod in het gebied niet passend is in zijn specifieke situatie. In de Wmo 2015 is opgenomen, dat de cliënt moet

motiveren, dat hij of zij de maatwerkvoorziening als PGB geleverd wil krijgen. Daarmee is de keuzevrijheid voor een PGB in de Wmo 2015 wat ruimer dan in de Jeugdwet.

De gemeente Arnhem toetst de aanvraag op de bovengenoemde voorwaarden. Dit gebeurt tijdens een gesprek met een jeugd & gezinscoach van wijkteam jeugd of medewerker van het wijkteam volwassenen. In dat gesprek kan direct worden gemotiveerd waarom een individuele voorziening in natura in die situatie niet passend en toereikend is en een PGB wel. Deze motivering kan natuurlijk ook op een later moment worden gegeven. Omdat het gezinsplan de grondslag is voor het jeugdhulpaanbod, kan het gezinsplan ook worden aangemerkt als het verzoek om een PGB. Een motivering waarom een individuele voorziening in natura niet passend en toereikend is, zal in die situatie in het gezinsplan dus al geborgd zijn.

Minimaal één keer per jaar bespreekt de jeugd & gezinscoach of medewerker van het wijkteam volwassenen de inzet van het PGB en het ondersteunings- of gezinsplan met de betreffende cliënt. De bedoeling hiervan is om te beoordelen of het PGB goed is ingezet en om afspraken te maken voor het volgende jaar.

De gemeente toetst of zorgaanbieders (dan wel een persoon uit het sociale netwerk) die diensten voor het PGB willen leveren, voldoen aan een aantal wettelijke kwaliteitseisen. De gemeente bepaalt vervolgens of deze zorgaanbieder toegelaten wordt om het aangevraagde PGB te leveren. Het PGB wordt niet rechtstreeks overgemaakt op de rekening van de cliënt. Dit is wettelijk geregeld om misbruik en oneigenlijk gebruik van PGB's tegen te gaan. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) doet de betalingen rechtstreeks aan de zorgaanbieder, namens het college van B&W. Deze regeling, trekkingsrecht geheten, geldt voor alle gemeenten en alle cliënten.

Een PGB kan ook worden gebruikt voor het financieren van hulp uit het eigen netwerk (niet-professionele zorg). Wij vinden het belangrijk om deze mogelijkheid te kunnen blijven bieden. Maar er kan soms ook een spanning bestaan tussen het stimuleren van ondersteuning vanuit het sociale netwerk, en de mogelijkheid om een PGB voor deze ondersteuning te bieden. Om die reden stellen we aan hulp uit het eigen netwerk de voorwaarde dat voldoende is onderbouwd dat dit tot betere en efficiëntere ondersteuning leidt en doelmatiger is dan het betrekken van hulp van een persoon buiten het sociale netwerk. Daarbij wordt rekening gehouden met de frequentie van de hulp, het type hulp, de aard en duur van de hulpvraag, en de mate van verplichting die voortvloeit uit het PGB en de daaraan verbonden voorwaarden voor de persoon die de ondersteuning biedt.

5.4 Vertrouwenspersoon

De gemeente neemt deel aan het landelijke arrangement met betrekking tot de instelling van een vertrouwenspersoon voor de jeugdzorg op wie jeugdigen, ouders en pleegouders een beroep kunnen doen. Gezien de integrale werkwijze van de Jeugdwet en de WMO die de gemeente voorstaat, is een beroep op de vertrouwenspersoon ook mogelijk voor burgers die een beroep doen of gebruik maken van voorzieningen vanuit de WMO.

De ondersteuning van deze vertrouwenspersoon kan door hen gedurende het hele (jeugd)zorgtraject worden ingeroepen en betreft dus meer dan alleen het gedeelte waaraan de gemeente uitvoering geeft. De vertrouwenspersoon is daarbij onafhankelijk ten opzichte van de zorgaanbieders, maar ook ten opzichte van de gemeente. Hiermee wordt de al bestaande rechtsbescherming aangevuld en de positie van de burger ten opzichte van de gemeente en de zorgaanbieders versterkt. Naast de mogelijkheden om een klacht of een bezwaar in te dienen (zie 6.2 en 6.3), kan ook de hulp van de vertrouwenspersoon worden ingeroepen.

6. Hoe gaan we de kwaliteit van de zorg en ondersteuning bewaken?

6.1 Participatie

Om zelfredzaamheid en participatie te stimuleren is vernieuwing van zelfsturing door inwoners nodig. We stimuleren empowerment van inwoners en kiezen voor nieuwe manieren van werken met meer ruimte voor burgerinitiatieven (zie ook paragraaf 2.4), innovatieve (nieuwe) aanbieders en ZZP'ers en met inzet van ervaringsdeskundigen. We maken onderscheid tussen beleidsparticipatie en maatschappelijke participatie.

Beleidsparticipatie

Om cliënten en hun vertegenwoordigers een stem te geven bij de beleidsontwikkeling willen we voor de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet met adviesraden gaan werken. Doel van deze adviesraden is dat zij gevraagd en ongevraagd het college en de raad adviseren over de beleidsvoorbereiding en de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Het gaat over al het beleid dat de belangen van cliënten direct of indirect raakt. We gaan dit stimuleren door periodiek met vertegenwoordigers van de adviesraden te praten over de samenhang in het sociaal domein en de onderlinge samenwerking verder te ontwikkelen. Daarnaast is er een burgerplatform Veerkrachtig Arnhem. Deze inwoners van Arnhem geven de gemeente gevraagd en ongevraagd advies.

Maatschappelijke participatie

Er is een burgerplatform veerkrachtig Arnhem. Deze groep van actieve Arnhemmers is naast klankbordgroep voor de gemeente een groep die zich actief bezighoudt met het stimuleren van burgerinitiatieven gericht op maatschappelijke participatie van inwoners. De Wijkteams voor Jeugd en voor Volwassen hebben ook de opdracht om aan de slag te gaan met de maatschappelijke participatie van inwoners. De uitvoering staat dan centraal. De teams krijgen de opdracht om zowel cliënten als burgers te betrekken bij het veerkrachtig maken van de wijkbewoners. Ze worden gevraagd naar hun tevredenheid over het functioneren van de wijkteams en mee te denken over het werk van de teams.

Daarnaast vragen wij inwoners om met initiatieven te komen die de zelfredzaamheid van burgers, de belangen van cliënten en het leefklimaat van het gebied kunnen ondersteunen.

6.2 Klachtenregeling

De gemeente zet een regeling op voor de behandeling van klachten over de wijkteams of gedragingen van binnen de wijkteams werkzame personen. Dit is een onafhankelijke klachtencommissie. Hiermee wordt aan de wettelijke verplichtingen voldaan. Met de instelling van een onafhankelijke klachtencommissie wordt invulling gegeven aan de in de kadernota "De veerkrachtige samenleving Arnhem" genoemde mediationfunctie.

6.3 Bezwaar en beroep

Beschikking, bezwaar en beroep m.b.t. maatwerkvoorzieningen Wmo en specialistische jeugdzorg zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente. Hierbij wordt een inhoudelijke link naar (het onderzoek door) de wijkteams gelegd. Hierbij is altijd hoor- en wederhoor mogelijk, zoals ook nu al het geval is. De mogelijkheid om tegen een afgegeven beschikking in bezwaar te komen en eventueel vervolgens in beroep te gaan, gelden van rechtswege. Het opnemen van bepalingen in de verordening hierover zou overvloedig zijn; de wet voorziet reeds adequaat in de rechtsbescherming van de burger.

6.4 Incidenten en calamiteiten

Alle bij de ondersteuning betrokken mensen doen uiteraard steeds hun uiterste best om incidenten te voorkomen. Toch is het niet helemaal te voorkomen dat zich incidenten blijven voordoen. Wij vinden het daarom belangrijk om vooraf afspraken te maken over hoe de gemeente handelt in geval van een ernstig incident:

- We vragen informatie op bij alle betrokkenen. Daarbij houden we ons aan de afspraken die we hebben gemaakt over privacy (zie paragraaf 5.1).

- Op basis van deze informatie analyseren we de situatie en beoordelen we of dit wijst op een structurele fout in het (lokale) systeem of op een eenmalige, op zich zelf staande en unieke situatie.
- Als er geen sprake is van een structurele fout, willen we voorkomen dat er een 'risico-regelreflex' ontstaat. Dat is het mechanisme waarbij een incident wordt beantwoord met onevenredige (overheids-) interventies. Dit kan onder andere leiden tot dure maatregelen die nauwelijks effect hebben. Of tot onbedoelde bijwerkingen, zoals het beperken van de keuzevrijheid.
- We informeren de raad, voor zover de informatie over het betreffende incident openbaar is, en we doen verbetervoorstellen als blijkt dat er sprake is van een structurele fout.

Specifiek voor het Wijkteam Jeugd geldt dat dit team een signalerende en verwijzende functie heeft op het terrein van waarborgen van de veiligheid van kinderen. Er moet in de teams voldoende deskundigheid beschikbaar zijn om risicovolle situaties in het veilig opgroeien van kinderen te signaleren, te beoordelen en zo nodig direct hulp te bieden of in te grijpen. Hiervoor wordt een aanpak en werkwijze ontwikkeld in samenwerking met Bureau Jeugdzorg. De handelswijze van het wijkteam sluit aan bij de aanpak kindermishandeling die lokaal wordt ontwikkeld.

In spoedsituaties is het belangrijk dat er direct actie wordt ondernomen. Crisisopvang moet goed geregeld zijn en 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar zijn voor inwoners en professionals. De professional ter plaatse (vaak politie) maakt de afweging om de crisisdienst in te roepen. Het is belangrijk voor de verdere ondersteuning en/of hulpverlening aan de betrokkenen, dat het Wijkteam op de hoogte wordt gebracht. Op dit moment zijn er diverse instellingen (zowel voor jeugd als volwassenen) die crisishulp (24/7) bieden. De huidige taken van Spoedeisende zorg van Bureau Jeugdzorg worden gecontinueerd in 2015. Ook in de regionale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is aandacht voor crisishulp en opvang. Voor het borgen van veiligheid is een goede aansluiting op de spoedeisende zorg voor jeugdigen en volwassenen noodzakelijk. Dit punt wordt meegenomen bij verdere uitwerking van AMHK, en is een uitgangspunt in de algehele crisisopvang.

7. Hoe gaan we met de financiën om?

7.1 Welk budget is er beschikbaar?

De definitieve budgetcijfers 2015 voor de nieuwe gemeentelijke taken Jeugdzorg en Wmo zijn door het Rijk voor alle gemeenten bekend gemaakt in de Meicirculaire 2014 van het Gemeentefonds. In de overheveling van deze budgetten zijn de voorgenomen rijkskortingen op de Jeugdzorg en de te decentraliseren onderdelen van de AWBZ verwerkt. De komende jaren lopen de rijkskortingen op de Jeugdzorg verder op. Op basis van de gegevens uit de meicirculaire gaan we voor de nieuwe taken uit van het programmabudget (= feitelijk budget inclusief Rijkskortingen)⁷ zoals is opgenomen in de tabel in deze paragraaf. Het budget voor Jeugdzorg en Wmo is in 2015 nog gebaseerd op historische kosten.

In de meicirculaire is aan de gemeente Arnhem in totaal € **121,8** miljoen toegekend voor de nieuwe gemeentelijke taken. De verdeling is als volgt:

- Jeugdzorg: € 38,7 miljoen;
- WMO, excl. beschermd wonen: € 22,4 miljoen;
- WMO, beschermd wonen, budget centrumgemeente (ook t.b.v. regiogemeenten): € 60,7 miljoen.

Deze budgetten uit de meicirculaire voor de nieuwe gemeentelijk taken zijn ook opgenomen in de ontwerp-MJPB 2015-2018 die de Raad in november 2014 zal vaststellen.

In onderstaande tabel zijn de budgetten opgenomen voor de nieuwe gemeentelijke taken jeugdzorg en Wmo én voor de budgetten die Arnhem nu al beschikbaar heeft voor de bestaande gemeentelijke taken op deze terreinen. Dit zijn de budgetten exclusief eigen bijdragen / ouderbijdragen die we voornemens zijn te gaan heffen (zie paragraaf 7.5).

	X € 1.000.000
Taken Jeugdzorg en Wmo	Beschikbaar budget 2015 Arnhem
Jeugdzorg	45,9
Bestaande gemeentelijke taken	7,2
Nieuwe gemeentelijke taken	38,7
Wmo	120,3
Bestaande gemeentelijke taken Zorg & Welzijn	22,8
Bestaande gemeentelijke taken Huishoudhulp / Individuele voorzieningen	14,4
Nieuwe gemeentelijke taken, excl. Beschermd wonen	22,4
Nieuwe gemeentelijke taken 'Beschermd Wonen' budget centrumgemeente (ontvangt Arnhem ook t.b.v. regiogemeenten)	60,7
Totaal	166,2

Met ingang van 2016 wordt door het Rijk een verdeelmodel ingevoerd, waarbij zogenaamde objectieve maatstaven in plaats van historische kosten bepalend worden voor het budget dat elke gemeente ontvangt. Dit gaat leiden tot een herverdeeldeffect per gemeente (voordelig of nadelig). Uiterlijk in de septembercirculaire 2014 (Wmo) en eind december 2014 (Jeugdzorg) wordt het verdeelmodel definitief vastgesteld. Dan wordt de uitkomst per gemeente voor 2016 en verder duidelijk.

De nieuwe budgetten Jeugdzorg en Wmo maken tezamen met het budget Participatiewet onderdeel uit van het sociaal deelfonds dat binnen het gemeentefonds wordt gecreëerd. De eerstkomende drie jaar mogen de middelen uit het sociaal deelfonds door de gemeenten alleen worden besteed aan de doelen waarvoor deze

⁷ Naar aanleiding van een VNG-advies over landelijke, centrale inkoop van een aantal heel specifieke (jeugd)zorgvoorzieningen zal het Rijk naar verwachting nog een uitname plegen op alle betrokken gemeentelijke budgetten, zoals die in de meicirculaire zijn gecommuniceerd. Waarschijnlijk worden de gemeenten daarover in de septembercirculaire 2014 geïnformeerd.

bestemd zijn. Het Rijk zal de besteding van het sociaal deelfonds door de gemeenten deze jaren blijven monitoren en controleren. Het voornemen van het Rijk is dat het sociaal deelfonds na drie jaar wordt opgeheven en de middelen in algemene zin zullen opgaan in het gemeentefonds.

7.2 Hoe gaan we de budgetten verdelen?

In het kader van de MJPB zal de Raad een besluit nemen over de verdeling van de budgetten. Op dit moment is de MJPB nog in voorbereiding. Omdat de herverdeling mogelijk in de septembercirculaire wordt opgenomen, kan nu nog geen definitieve verdeling worden opgenomen. Vanuit het uitgangspunt 'integrale aanpak op de juiste schaal', is in de Kadernota onderscheid gemaakt naar de volgende niveaus van dienstverlening:

- Gebiedsniveau (met acht toegangspoorten en zestien wijkteams die onderling samenwerken);
- Stedelijk niveau (gemeente Arnhem);
- Regionaal niveau (in samenhang met regiogemeenten) en bovenregionaal (provinciaal/landelijk).

De uitvoering van zorg en ondersteuning vindt zoveel mogelijk lokaal in de leefomgeving van inwoners plaats. Dit uitgangspunt moet nog financieel worden vertaald in de vorm van een totaalbudget dat we per gebied denken nodig te hebben. We gaan hierbij als volgt te werk:

- 1) We verdelen de budgetten allereerst naar wettelijke taak;
- 2) We maken vervolgens het onderscheid naar type voorziening en naar niveau van dienstverlening.

Er is 3% van het totale budget beschikbaar voor innovatie (zie paragraaf 2.4).

7.3 Hoe gaan we om met risico's?

De invoering van de nieuwe taken brengt een groot aantal risico's en onzekerheden met zich mee. Voor het financiële beleid betreft dit de grote onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling in de zorgvraag (aantallen burgers met een zorgvraag en vertaling daarvan in vormen van ondersteuning), in relatie tot de beschikbare budgetten. Hoewel de uiteindelijke budgetten leidend zijn, wordt voor 2015 en 2016 prioriteit gesteld aan continuïteit in de zorgverlening (beheerste transformatie). Vandaar dat in het coalitieakkoord 2014-2018 'Met de stad' is opgenomen om voor de komende vier jaar een buffer cq. een noodfonds te vormen van € 20 mln.

Dit noodfonds is verwerkt in de ontwerp MJPB 2015-2018. Het noodfonds wordt gevoed door verschillende bronnen, namelijk de algemene reserve, de bestemmingsreserve 'Innovaties sociaal domein' en extra middelen uit het zorgakkoord van het Rijk. Voor de aanwending en besteding van het noodfonds worden nog dit jaar nadere regels voorbereid. Binnen het noodfonds is een bedrag van maximaal € 2 mln. gereserveerd voor burgerinitiatieven (zie paragraaf 2.4.2).

7.4 Contractering en bekostiging

Contracten en subsidiebesluiten voor 2015 willen we uiterlijk op 1 oktober 2014 in concept hebben afgesloten, onder voorbehoud van goedkeuring door de raad van dit beleidsplan en van de MJPB2015-2018. Voor de regionale taken is de afspraak gemaakt, dat de gemeente Arnhem in het uitvoeringsplan een aparte regionale paragraaf opneemt, die door de colleges van B&W van de betrokken regiogemeenten kunnen worden vastgesteld. Daarbij is ook afgesproken dat Arnhem de regie voert over inhoud en tempo van deze paragraaf, daar waar het betrekking heeft op het proces van contractering.

De gemeente Arnhem hecht grote waarde aan de samenwerking met de bestaande aanbieders in de stad en in de regio. Die intensieve samenwerking ligt ook aan de basis voor de gekozen aanpak van de beheerste transformatie. De gemeente kiest ervoor om een bodemgarantie voor zorgcontinuïteit af te geven aan de bestaande aanbieders van 65% van het budget 2013. Dit is een financiële garantie (voor zorglevering, innovatie en inzet in de wijkteams). In 2016 wordt opnieuw beoordeeld of een dergelijke budgetgarantie nodig is en tot welke hoogte. Dit percentage is gebaseerd op een gemiddelde respons op de uitvraag bij de aanbieders van cliënten waarvoor in 2015 zorgcontinuïteit geboden moet worden. Daarmee kunnen cliënten die een doorlopende indicatie hebben van 2014 naar 2015 bij de bestaande aanbieders de zorg continueren. Het budget op basis van deze 65% is exclusief Rijkskortingen en de reserveringen voor de uitvoeringskosten en innovatie.

Deze aanpak laat ruimte voor nieuwe aanbieders voor een aanbod voor nieuwe cliënten. De gemeente voert hier in de transitiefase echter geen actief beleid op. De gemeente verplicht overigens zowel nieuwe als de bestaande aanbieders wel om de afspraken over continuïteit en innovatie te onderschrijven. Dit vanuit de overtuiging dat de benodigde transformatie van het sociale domein alleen mogelijk is als bestaande en nieuwe aanbieders de verantwoordelijkheid nemen voor de inrichting van het nieuwe stelsel gebaseerd op continuïteit, nieuwe arrangementen en kostenreductie.

We realiseren ons hierbij dat zowel de bestaande als de nieuwe aanbieders zich beiden zullen richten op de markt voor nieuwe cliënten. Om als aanbieder in aanmerking te komen voor het leveren van zorg en dienstverlening moet deze voldoen aan de voorwaarden, die in het zogenaamde afsprakenkader⁸ worden opgesteld.

7.5 Eigen bijdragen

De Jeugdwet spreekt niet van een 'eigen bijdrage', maar van een 'ouderbijdrage'. Ouders zijn dit onder omstandigheden verschuldigd. Volgens de Jeugdwet stelt de Minister nadere regels voor het bepalen van de hoogte van de ouderbijdrage en de wijze van inning door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur. De gemeente is dus volgend.

Binnen de Wmo 2015 zijn er twee soorten bijdragen die we kunnen vragen voor de individuele ondersteuning:

- Bijdrage voor een algemene voorziening (wettelijke term: 'vergoeding').
- Bijdrage voor een maatwerkvoorziening (wettelijke term: 'eigen bijdrage').

Voor de Wmo heffen we geen vergoeding voor de lichte ambulante ondersteuning die vanuit de wijkteams wordt geleverd. We kiezen ervoor deze ondersteuning in de vorm van een algemene voorziening aan te bieden, om daarmee geen drempels op te werpen voor inwoners om op deze vorm van ondersteuning een beroep te doen.

In de nieuwe Wmo is het voor maatwerkvoorzieningen mogelijk om bijdragen te vragen tot maximaal de kostprijs van een voorziening. Op dit moment heft de gemeente Arnhem al de maximale eigen bijdragen voor individuele voorzieningen in de huidige Wmo. Dit beleid gaan we in 2015 voortzetten voor de maatwerkvoorzieningen.

Volgens de systematiek van de (eigen- en ouder) bijdragen wordt de hoogte daarvan ook vanaf 2015 automatisch berekend door het CAK op basis van verzamelinkomen en vermogen. Het CAK hanteert hierbij het anticumulatiebeding. Dat betekent dat er naar het totaal gekeken wordt van de eigen bijdragen uit zowel de Wmo of Jeugdwet als de toekomstige Wlz die iemand moet betalen, en dat dit - afhankelijk van het inkomen en vermogen - niet boven een bepaald maximum uit kan komen.

⁸ In het Afsprakenkader staan de voorwaarden vastgelegd die gehanteerd worden voor de lokale en regionale contractering en levering van zorg en ondersteuning vanaf 2015, met zowel financiële als zorginhoudelijke voorwaarden.

8. Monitoring, evaluatie en verantwoording

8.1 Verantwoordingsinformatie

Door systematisch de ontwikkelingen van de geleverde prestaties en de daarmee bereikte resultaten in kaart te brengen, wil de gemeente Arnhem zicht krijgen op de uitvoering van de nieuwe taken. Vanuit de uitvoering van de nieuwe taken wordt informatie opgehaald om de praktijk te kunnen monitoren en evalueren op vijf niveaus:

- De kwaliteit van de samenleving en de ontwikkelingen van de populatie kwetsbare Arnhemmers.
- De geleverde prestaties (producten en diensten), in termen van volume en kosten.
- De effecten van die dienstverlening op individuele burgers en huishoudens.
- Het daardoor ontstane maatschappelijke rendement, de effecten op de acht onderscheiden werkgebieden (wijken) en de gemeente als geheel.
- Het contractbeheer, met het oog op de randvoorwaarden, kwaliteitseisen en voorstellen voor verbetering.

We verzamelen de benodigde verantwoordingsinformatie bij voorkeur met landelijke instrumenten. Alleen waar die niet voldoen gaan we eigen, lokale instrumenten ontwikkelen. We sluiten aan bij de landelijke standaarden die volop in ontwikkeling zijn, als onderdeel van de aanpak VISD (verkenning informatievoorziening sociaal domein) door KING/VNG. Onze uitgangspunten zijn dat we alleen meten wat echt noodzakelijk is, wat echt relevant is en wat voldoet aan eisen van doelmatigheid. Geen onnodige, tijdrovende en/of dure vormen van informatieverzameling. Verantwoordingsinformatie is per definitie geanonimiseerd.

De GGD (onderdeel van VGGM) krijgt de opdracht een monitorinstrument te ontwikkelen voor het functioneren van de wijkteams. Daarmee verwachten we in de loop van 2015 zicht te krijgen op de trajecten en de resultaten van beide groepen van wijkteams. Hieruit moet ook gaan blijken hoe de inzet op 'eigen kracht' zich ontwikkelt, waardoor de inzet van zwaardere gespecialiseerde zorg en het stapelen van voorzieningen wordt voorkomen.

8.2 Beleidsrapportages

Uit de verantwoordingsinformatie destilleren we verschillende vormen van rapportage; gericht op beleid op sturing en op verantwoording. Daarbij onderscheiden we een horizontale en de verticale lijn. De horizontale lijn geldt primair als verantwoording naar de Arnhemse bevolking. Daarbij gaat het om rapportages waarmee de Gemeenteraad van Arnhem het beleid en de uitvoering daarvan op hoofdlijnen kan controleren en zo nodig over aanpassing en bijstelling daarvan kan besluiten. De verticale verantwoording betreft de rapportages waarmee de Rijksoverheid kan beoordelen of de ontwikkeling van het nieuwe systeem op koers ligt. Ook kunnen die rapportages leiden tot het aanpassen van bijvoorbeeld de landelijke verdeelmodellen.